

**Блінова Н.К., Мохонько В.І.,
Саломахіна С.О., Суворін О.В.**

**ЕКОЛОГІЧНА
СТАНДАРТИЗАЦІЯ І СЕРТИФІКАЦІЯ**

УДК 349.6
С 79

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист № 1.4/18-Г-101 від 10.01.2009 р.)

Відповідальний редактор
Блінова Н.К.

Рецензенти:

Созонтов В.Г., докт. техн. наук, ст. наук. співр. Наукового центру ЗАТ «Сверодонецьке об'єднання Азот»

Кудюков Ю.П., докт. техн. наук, проф., завідувач кафедри технології полімерів Технологічного інституту (м. Свердловецьк)

Клещев М.Ф., докт. техн. наук, проф., завідувач кафедри біотехнології та аналітичної хімії НТУ «ХПІ»

Блінова Н.К., Мохонько В.І., Саломахіна С.О., Суворін О.В.

С 79 **Екологічна стандартизація і сертифікація:** Навч. посібник.
Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2009. 124 с., 4 іл., 27 табл., 36 бібліогр. назв.

ISBN 978-966-590-754-1

Навчальний посібник присвячений питанням, що стосуються стандартизації та сертифікації у сфері раціонального використання та охорони навколишнього середовища. У посібнику розглядаються норми та стандарти, які регламентують екологічну діяльність підприємств, основи міжнародної стандартизації та сертифікації. Особливе значення приділяється формуванню у студентів системного підходу до вивчення стандартизації та сертифікації як складової екологічного управління.

Розрахований для студентів напряму підготовки 0708 «Екологія», спеціальності 7.070801 «Екологія та охорона навколишнього середовища», які вивчають дисципліну «Екологічна стандартизація та сертифікація». Посібник може бути використаний при вивченні дисциплін «Управління природоохоронною діяльністю», «Нормування антропогенного навантаження на природне середовище», «Оцінка впливу на навколишнє середовище».

ISBN 978-966-590-754-1

УДК 349.6

© Блінова Н.К., Мохонько В.І.,
Саломахіна С.О., Суворін О.В.
© СНУ ім.В. Даля 2009

ПЕРЕДМОВА

«Екологічна стандартизація і сертифікація» – це дисципліна, що вивчає систему єдиних, обов'язкових для виконання норм, екологічних вимог до продукції, технології, управління, спрямованих на поліпшення стану навколишнього середовища.

Метою вивчення даної дисципліни є формування у студентів цілісного підходу до системи управління станом навколишнього природного середовища, у якій стандартизація й сертифікація відіграють найважливішу роль.

Завдання дисципліни «Екологічна стандартизація й сертифікація» – це вивчення системи екологічних норм і стандартів України, міжнародних стандартів, придбання навичок застосування цих норм і стандартів на практиці.

Вивчення дисципліни «Екологічна стандартизація і сертифікація» засноване й безпосередньо пов'язане з такими дисциплінами як «Основи екології», «Екологічне право», «Управління природоохоронною діяльністю», «Методи вимірювання параметрів навколишнього середовища», «Нормування антропогенного навантаження на природне середовище», «Оцінка впливу на навколишнє середовище» а також «Економіка й організація природоохоронних об'єктів».

У ході вивчення дисципліни студент зобов'язаний:

знати сучасні норми й стандарти в сфері охорони навколишнього природного середовища, норми й стандарти, які регламентують екологічну діяльність підприємств, основи міжнародної екологічної стандартизації й сертифікації;

уміти використовувати нормативні документи й стандарти в екологічній діяльності підприємств для оцінки впливу антропогенних факторів на навколишнє природне середовище.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
1. ВСТУП. ЕКОЛОГІЧНА СТАНДАРТИЗАЦІЯ ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	4
1.1. Правова основа системи державного екологічного управління	4
1.2. Екологічна стандартизація і сертифікація в системі екологічного управління	5
1.3. Нормативно-правова база стандартизації та нормування в екології	6
2. КЛАСИФІКАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНИХ СТАНДАРТІВ, ЇХ ВИДИ ТА СФЕРИ ЗАСТОСУВАННЯ	8
2.1. Система стандартів у сфері охорони природи	8
2.2. Історія міжнародної екологічної стандартизації	10
2.3. Система міжнародних екологічних стандартів серії ISO 14000	11
3. СТАНДАРТИЗАЦІЯ ТА НОРМУВАННЯ СТАНУ ПОВІТРЯНОГО СЕРЕДОВИЩА	15
3.1. Законодавча база стандартизації та нормування у галузі охорони атмосферного повітря	15
3.2. Гігієнічні нормативи допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць	20
3.3. Оцінка забруднення атмосферного повітря населених місць	22
3.4. Гігієнічні вимоги до обґрунтування санітарно-захисних зон	25
3.5. Державний облік у галузі охорони атмосферного повітря	27
3.6. Дозвіл на викиди забруднюючих речовин	29
4. СТАНДАРТИЗАЦІЯ ТА НОРМУВАННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ВОДНИХ РЕСУРСІВ	33
4.1. Законодавча база стандартизації та нормування раціонального використання та охорони водних ресурсів	33
4.2. Нормативи екологічної безпеки водокористування	34
4.3. Нормативи якості води водних об'єктів	37
4.4. Санітарно-гігієнічне нормування якості води водних об'єктів	38
4.5. Екологічний норматив якості води водних об'єктів	42
4.6. Стандартизація та нормування якості питної води	44
4.7. Нормативи допустимого антропогенного навантаження на водні об'єкти	46

5. СТАНДАРТИЗАЦІЯ ТА НОРМУВАННЯ У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ	49
5.1. Міжнародна стандартизація якості ґрунту	49
5.2. Державні стандарти і нормативи в галузі охорони земель	50
5.3. Нормування хімічних речовин у ґрунті та загальні принципи оцінки ступеня забруднення ґрунтів	55
5.4. Гігієнічна оцінка ґрунтів, використовуваних для вирощування сільськогосподарських рослин	60
5.5. Гігієнічна оцінка ґрунтів населених пунктів	61
6. СТАНДАРТИЗАЦІЯ ТА НОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	65
6.1. Державна екологічна статистична звітність промислових підприємств	65
6.2. Стандарт екологічної паспортизації підприємств	68
6.3. Зміст екологічного паспорту промислових підприємств	69
6.4. Паспортизація екологічно небезпечних відходів	72
6.5. Інші форми екологічної паспортизації	74
7. СИСТЕМА ЕКОЛОГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЗГІДНО ДО СТАНДАРТІВ ДСТУ ISO 14000-97	77
7.1. Застосування міжнародних стандартів ISO у системі екологічного управління в Україні	77
7.2. Загальні вимоги до впровадження системи екологічного управління на підприємствах	78
7.3. Екологічна політика підприємства у сфері екологічного управління	79
7.4. Цілі, завдання та програми екологічного управління	80
7.5. Ідентифікація й оцінка екологічних аспектів	81
7.6. Оцінка життєвого циклу як метод оцінювання екологічних аспектів продукції	83
7.7. Екологічний аудит системи екологічного управління	85
8. ЕКОЛОГІЧНА СЕРТИФІКАЦІЯ В СИСТЕМІ ЕКОЛОГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	87
8.1. Актуальність та історія впровадження екологічної сертифікації	87
8.2. Організація процесу екологічної сертифікації в Україні	88
8.3. Екологічне маркування і сертифікація	89
8.4. Декларація і маркування екологічної чистоти продукції	91
ДОДАТКИ	95